VII. Zjazd Delegatów I. Okręgu odbędzie się w Kętach dnia 26 września 1909 (porządek obrad obacz str. 3).

VI.
SPRAWOZDANIE
WYDZIAŁU OKRĘGU I.
POLSKICH GIMN. TOWARZYSTW SOKOLICH W KRAKOWIE
ZA ROK 1908.

ODBITO W DRUKARNI „CZASU“ W KRAKOWIE
1909.

Nakładem Wydziału Okręgu I. polskich Tow. gimn. Sokolich w Krakowie.

Porządek Obrad

VII. Zjazdu Delegatów I. Okręgu Sokolego

mającego się odbyć w Kętach w sali Sokoła

w niedzielę, dnia 26 września 1908, o godz. 10 rano.

---

1. Zagajenie.
2. Sprawdzenie pisemnych umocowań Delegatów.
3. Sprawozdanie Wydziału z czynności za rok 1908.
4. Sprawozdanie Komisyi rewizyjnej z rachunków za rok 1908.
5. Wnioski Wydziału co do:
   a) przyjęcia sprawozdania za r. 1908;
   b) ustanowienia wkładki na r. 1910;
   c) spraw Zlotu związkowego w r. 1910;
   d) oznaczenia miejsca przyszłego Zjazdu;
   e) innych spraw.
6. Wnioski Delegatów (§. 8 regul. obr. Zjazdu deleg. związkowych).
   — Podział na Sekcye i przydzielenie im spraw p. 5 i 6. —
7. Sprawozdania Sekcyi z przydzielonych wniosków.
8. Wybór 4 członków Wydziału na 3 lata i 3 członków Komisyi rewizyjnej na 1 rok.
9. Wybór przedstawiciela Okręgu — i jego zastępcy, do Wydziału Związku na 3 lata.
10. Zamknięcie Zjazdu.

Czołem!

Za Wydział Okręgu I.

Szaynowski, sekretarz. *Turski*, prezes.

UWAGA. Towarzystwa wysyłają na każdych 50-ciu członków (według stanu z dnia 31. grudnia 1908) 1 delegata; Towarzystwa liczące niżej 50-ciu członków wysyłają również 1 delegata. — Prawa delegatów przysługują wszystkim Naczelnikom Gniazd. Delegaci mają wykazać się pisemnem umocowaniem. — Przed rozpoczęciem obrad udadzą się dd. Delegaci wprost z kolei na mszę św. do kościoła. — **Strój sokol**[illegible].

Protokół

z VI. Zjazdu Delegatów okręgowych

odbytego w Krakowie dnia 20 września 1908.

I. Zagajenie. Zebranych Delegatów w sali Sokoła powitał o godz. 10½ Prezes Okręgu Turski, podnosząc ważne zadania, jakie leżą w zakresie Okręgu I. ze względu na Sokolstwo innych zaborów, z którem w miarę warunków tamtejszych mamy obowiązek łączyć się i współdziałać. Na sekretarzy Zjazdu powołuje: dd. Szaynowskiego i Prochaskę.

II. Złożono i sprawdzono legitymacye Delegatów z Gniazd: Andrychów 2, Biała 1, Bielsko 1, Bochnia 4, Bogumin 1, Chrzanów 2, Cieszyn 2, Dąbrowa 1, Jaworzno 2, Kalwarya 1, Kęty 1, Kraków 21, Mszana dolna 1, Nowy Targ 1, Orłowa 1, Poógórze 3, Siersza 1, Skawina 1, Sucha 2, Wadowice 4, Wieliczka 1, Zakopane 2, Zator 1, Żywiec 1, oraz naczelników (mających również prawo udziału): z Andrychowa, Białej, Bochni, Bogumina, Chrzanowa, Jordanowa, Niepołomic, Suchej, Wadowic i Żywca.

Ogółem na 42 Towarzystw, uprawnionych do wysłania 87 delegatów — przybyło z 26 Gniazd 58 delegatów i 10 naczelników; razem 68 uczestników.

Nieobecność usprawiedliwiły: Frysztat, Maków i Michałkowice — nie usprawiedliwiło 13 Gniazd, a to: Bieńczyce, Dobczyce, Dziedzice, Janowice, Karwina, Lutynia, Łąki, Mogiła, Myślenice, Oświęcim, Trzebinia, Wędrynia, Wiedeń.

III. Od czytania protokołu z ostatniego Zjazdu odstąpiono, ponieważ był drukiem ogłoszony i Delegatom rozdany.

IV. Również uwolniono sekretarza od czytania sprawozdania za r. 1907 z powodu wydania go drukiem.

D. Dr Spannbauer interpeluje, dlaczego obecny Zjazd odbywa się w Krakowie — a nie w Kalwaryi lub Kętach, jak było zalecone i dlaczege Delegaci nie przywdziali strojów sokolich — zaś d. Dr. Emilewicz żąda rozsyłania sprawozdań przynajmniej na 14 dni przed Zjazdem. Po wyjaśnieniach ze strony Wydziału — sprawozdanie z czynności oraz sprawozdanie Komisyi rewizyjnej przydzielono Sekcyi administracyjnej.

V. Wnioski Delegatów. D. Michalski zgłasza imieniem Grona nauczycielskiego okręgowego wnioski:

a) co do utworzenia drugiej Komisyi dla egzaminów nauczycielskich sokolich;

b) co do wydawania własnego pisma przez Okręg I.

D. Niemczynowski stawia wniosek:

c) na zorganizowanie pomocy i pośrednictwa przy obsadzaniu stanowisk naczelników w poszczególnych Gniazdach.

Powyższe trzy wnioski uznano za nagłe — i przydzielono Sekcyi organizacyjnej.

VI. Sprawy:

1. wysokości wkładek na r. 1909,
2. wyboru 4. członków Wydziału i 3. członków Komisyi rewizyjnej —

przekazano Sekcyi administracyjnej; zaś

3. oznaczenia miejsca przyszłego Zjazdu i
4. oznaczenia miejsca przyszłego Zlotu

Sekcyi organizacyjnej.

Prezes zarządza o godz. 11½ podział na dwie Sekcye: administracyjną, do której zapisało się 26 druhów i organizacyjną, do której weszło 40 druhów.

Po przeprowadzeniu dyskusyi w Sekcyach nad poruczonemi im sprawami i po przerwie, przeznaczonej na posiłek — podjęto o godz. 4-tej po południu dalsze pełne posiedzenie z następującemi przedłożeniami:

VII. Z Sekcyi administracyjnej — przewodniczący d. Dr Malec, referent d. Dr. Krókowski:

1. Sprawozdanie Wydziału z czynności i rachunków za r. 1907 przyjąć do wiadomości i udzielić absolutoryum. Zarazem polecić Wydziałowi, aby Towarzystwa, które nie obsyłają Zjazdu,

i nie usprawiedliwiają się z tego, wykazywał imiennie w rocznem sprawozdaniu.

2. Wysokość wkładek do Okręgu na r. 1909 ustanowić w dotychczasowej normie — tj. po 30 h. od członka. Zarazem zalecić Wydziałowi okręgowemu, aby biedniejsze Gniazda, zwłaszcza kresowe, w miarę możności uwalniał od wkładek lub je zniżał.
3. Odnieść się do Związku, aby tenże w tabelach statystycznych, wydawanych w „Przewodniku", zamieszczał także daty co do różnych Oddziałów, np. kolarskich, szermierczych, strzeleckich i t. p. — dla całości i dokładności obrazu ruchu Towarzystw sokolich (wniosek d. Eberta).
4. Postarać się o wydanie popularnego śpiewnika sokolego — w formacie kieszonkowym — w danym razie przez Związek (wniosek d. Nigrina).
5. Wyjednać we właściwej drodze jak najskuteczniejsze poparcie petycyi Sokoła bialskiego, wniesionej do Sejmu o subwencyę na budowę własnej sali (wniosek d. Garczyńskiego).

Powyższe wnioski i rezolucye Zjazd uchwala.

Z Sekcyi organizacyjnej:

1. Należy w r. 1909 urządzić Zlot doraźny, który mógłby być niejako przygotowaniem do następnego — tj. w r. 1910 Zlotu krajowego — lub do zwyczajnego okręgowego (wniosek d. Turskiego i Rucińskiego).
2. Zalecić Towarzystwom w Okręgu, aby przez delegatów swych na ogólnym Zjeździe poparły wniosek Sokoła krakowskiego co do urządzenia Zlotu krajowego w r. 1910 w Krakowie — jako w 25 rocznicę założenia tegoż Gniazda.

   Gdyby w tym roku, w myśl zgłoszonych już w Związku wniosków, Sokolstwo miało przypadającą 500-letnią rocznicę Grunwaldu obchodzić w inny sposób — domagać się, aby wogóle najbliższy Zlot krajowy odbył się w Krakowie (wniosek d. Szaynowskiego).
3. Uznaje się za konieczną potrzebę utworzenia w Krakowie Komisyi egzaminacyjnej dla nauczycieli gimnastyki i naczelników sokolich, gdyż sposób ten znacznie ułatwi składanie egzaminów wielu druhom, którzy po ukończeniu kursu

związkowego lub okręgowego nie są w stanie wyjeżdżać na egzamin do Lwowa.

Wniosek ten ma być przedstawiony już na najbliższym ogólnym Zjeździe jako nagły (wniosek Grona naucz. okręg.).

4. Uznaje się potrzebę wydawania przez Okręg I. własnego pisma — miesięcznika lub dwutygodnika — możliwie od $^1/_1$ 1909. Sprawę tę przekazuje się do rozważenia i ewentualnego wykonania Wydziałowi okręgowemu (wniosek okr. Grona naucz.).
5. Wzywa się Wydział Okręgu, aby w myśl uchwalonej przez Zjazd już w r. 1906 zasady co do wzajemnego popierania się członków Towarzystw sokolich na różnych polach życia społecznego, starał się wprowadzić odpowiednią organizacyę i środki. Odnosić się zaś to ma w pierwszym rzędzie do zapewnienia mniejszym Gniazdom naczelników, nauczycieli lub innych pracowników sokolich w ten sposób, iżby przez zbieranie informacyi o różnych posadach i zajęciach zawodowych można nastręczać sposobność i pomagać do uzyskiwania ich tym właśnie osobom, które pracują lub chcą pracować dla sprawy sokolej (wniosek d. Niemczynowskiego).
6. Oznaczenie miejsca Zjazdu delegatów okręg. w r. 1909 przekazuje się Wydziałowi okręg. — zalecając mu w pierwszym rzędzie Kalwaryę lub Kęty.

Powyższe wnioski Zjazd uchwalił.

VIII. Wybory. Komisya administracyjna przeprowadziła wylosowanie 4-rech członków, jako ustępującej $^1/_3$ części ze składu Wydziału — mianowicie d. d. Dra J. Emilewicza, St. Michalskiego, Dra St. Rowińskiego i L. Zwolińskiego; następnie zaleciła tych samych do wyboru na nowe 3-chlecie, przyjmując zarazem na listę kilku zaproponowanych nowych kandydatów.

Przewodniczący zarządza wybory kartkami; na 50 głosujących otrzymali: d. St. Michalski 45 głosów, Dr J. Emilewicz 43, Dr St. Rowiński 42, L. Zwoliński 34 — ci zatem zostali wybrani.

Po nich otrzymali największą ilość głosów: d. F. Prochaska z Krakowa 20 głosów i Dr Spannbauer ze Suchej 12 głosów.

Do Komisyi rewizyjnej na 1 rok wybrani jednogłośnie: d. Sz. Droszcz z Podgórza, A. Semetkowski z Bochni i J. Serafin z Krakowa.

Na tem obrady zakończono — i o godz. $5^1/_2$ Zjazd zamknięto.

W Krakowie, dnia 20 września 1908.

Sprawozdanie za rok 1908.

Skład Wydziału.

Prezes: Władysław Turski.

I. Zast. prezesa: Juliusz Dębicki.

Wydziałowi: Gustaw Christ (skarbnik). Dr Józef Emilewicz, Jan Galicz, Dr Jan Malec, Stanisław Michalski (II. zast. naczelnika), Władysław Niemczynowski (gospodarz), Dr Stanisław Rowiński (II. zast. prezesa), Szczęsny Ruciński (naczelnik), Adam Świderski (zast. sekretarza), Stanisław Szaynowski (sekretarz), Kazimierz Usiekniewicz (I. zast. naczelnika), Leonard Zwoliński.

Obecnie ustępuje $^1/_3$ część członków Wydziału na podstawie wylosowania, w myśl § 14 reg. okręg., a to d. d. Christ, Galicz, Dr Malec, Szaynowski.

Czynności ogólne.

Posiedzeń odbyto w r. 1908 dwa.

Spraw zaprotokołowanych załatwiono 375 — nadto różne sprawy załatwiono z Prezydyum w krótkiej drodze i osobiście.

Sprawy przekazane Wydziałowi przez ostatni Zjazd, wykonano następująco:

a) Przedstawiono Związkowi potrzebę wykazywania w statystycznych tabelach różnych Oddziałów sokolich, jak strzeleckich, szermierczych, kolarskich i t. p.

Odnośne rubryki zawiera też już ostatnie zestawienie Towarzystw sokolich, zamieszczone w *Przewodniku gimnast.* Nr. 9.

b) Co do śpiewnika sokolego pouczono Towarzystwa, że istnieje już kilka wydawnictwą nadto odniesiono się do Związku z opinią, że byłoby wskazanem wydać nowy podręcznik krótki i w formie dogodnej.

c) Petycyę Sokoła w Białej, wniesioną do Sejmu o subwencyę na budowę własnego domu — poparto przed Związkiem, oraz u posła d. Dr Ernesta Adama motywując, że petycya ta powinna być osobno traktowana ze względu na narodowe znaczenie miasta Białej — a więc nie łącznie ze zasiłkami uchwalanymi przez Sejm dla naszych Towarzystw z tytułu samej nauki gimnastyki dla szkół.

Skutkiem tych starań było, że Sokół w Białej otrzymał subwencyę na lata 1909 i 1910 po 200 Kor.

d) W sprawie pośrednictwa w nastręczeniu posad i zajęć dla pracowników sokolich uchwalił Wydział konkretne zasady i formularze, które Towarzystwom będą udzielone już w najbliższym czasie.

e) W myśl życzenia Zjazdu Delegatów wydaje Wydział dwutygodnik „Przegląd Sokoli“ od 1 stycznia 1909, uchwalając obowiązek prenumerowania go przez Towarzystwa Okręgu I. w ilości egzemplarzy, odpowiadającej 5% liczby członków. Przymus ten jest konieczny i był bez wątpienia w intencyach Zjazdu Delegatów, bo tylko przy takiem zobowiązaniu się i przy ścisłem dotrzymaniu go, koszta wydawnictwa, t. j. samego druku i administracyi pokryć się mogą. Sprawozdania z wydawnictwa tego nie przedstawiamy, gdyż ono należy

do roku przyszłego; nadmienimy jednak już teraz, że liczba prenumeratorów dowolnych, a to tak Gniazd z poza Okręgu I. jak i osób pojedynczych wzrasta. Co do Towarzystw naszych, to również niektóre z nich pobierają ilości egzemplarzy większe ponad uchwaloną normę, lecz same przedpłaty tak nieznacznie wpływają, że już teraz, w połowie roku, Administracya pisma znajduje się w największym kłopocie. Korzystając też z niniejszego sprawozdania, wzywamy usilnie Wydziały Towarzystw, aby zaległe prenumeraty bezzwłocznie uiściły.

f) W myśl zapadłej rezolucyi wyjednano u Wydziału Związku utworzenie w Krakowie Komisyi egzaminacyjnej dla sokolich nauczycieli gimnastyki.

Mimo należytego ogłoszenia wpłynęło tylko jedno podanie d. Bętkowskiego z Kęt. Fakt ten można śmiało łączyć z ogólnem niedomaganiem, jakie objawia się w Sokolstwie na punkcie wykształcenia naszych nauczycieli i naczelników, z ciągłemi usiłowaniami reformy kursów związkowych i okręgowych. Ten brak decyzyi w kwestyi kursów i egzaminów dla kierowników technicznych Towarzystw sokolich musi być uważany za smutny doprawdy objaw, coś jakby martwy punkt, z którego ruszyć się nam trudno.

g) Stosownie do zalecenia Zjazdu odbył się w bieżącym roku II. Zlot doraźny w Wadowicach. Sprawozdanie o nim będzie przedłożone następnemu Zjazdowi. Dziś z zadowoleniem podnosimy, że Zlot ten,

mimo doraźności i mimo nowych zadań, jakie mu były nadane — mianowicie w przebywaniu marszów, wykonywaniu nieprzygotowanych naprzód ćwiczeń, jak niemniej w opanowaniu trudów i krótkości czasu, jakie wynikały z natury tego Zlotu, wypadł pomyślnie -- a co do liczby uczestników przewyższył wszystkie dotychczasowe nasze Zloty.

Przyjęto do Związku nowe Gniazda: Bogumin-dworzec i Łąki. Tymże Towarzystwom, jak również Sierszy udzielono poparcia co do ulg w otrzymaniu przyrządów gimnastycznych od Związku.

Lustracye administracyjne przeprowadzono w Lutyni, Suchej, Żywcu (d. Szaynowski) i Bielsku (d. Dr Malec), zaś techniczne w Jaworznie (d. Michalski) i Żywcu (d. Usiekniewicz). Nadto w Suchej interweniował osobiście d. prezes Turski przy wyborze miejsca pod budowę sokolni.

Dla Gniazd śląskich, celem wzajemnego popierania się i nadania większej powagi występom ich na zewnątrz, wydano — po porozumieniu się na konferencyi tamtejszych prezesów — zasady i normy co do wspólnych wycieczek i festynów jak niemniej odpowiednie wskazówki co do innych prac i zachowania się.

Zalecono Towarzystwom kilka środków, które mogłyby zdaniem naszem przyczynić się nie mało do wzmocnienia naszej organizacyi i do uświadomienia sobie jej celów jak:

podniesienie powagi naczelników i zapewnienie im należytego wpływu w Gniazdach przez stosowne dobieranie osób, wybieranie ich do Wydziału i t. p.

Zarządzenie, aby delegaci na Zjazdy, Zloty i. t. p. wygłaszali potem w Towarzystwach swoich referaty i sprawozdania.

Kierowanie się zasadą, że przy różnych uroczystościach i jubileuszach na tle urzędowem, Sokół jako taki nie ma potrzeby występować.

Jak w roku poprzednim, tak i w r. 1908, wprowadził Wydział Komisyę turystyczną okręgową, złożoną z d. d. Niemczynowskiego, Rucińskiego, Zwolińskiego, która przeprowadziła w lecie następujące wycieczki:

dn. 12/8 na Babią Górę w 5 osób (kierował d. Niemczynowski),

dn. 29-30/8 na Babią Górę w 21 osób z 4 Gniazd (kierowali d. d. Kubalski i Kuliński),

dn. 16/8 do Pienin w 84 osób z 9 Gniazd (kierował d. Czaja). Sokół w Jaworznie urządził wycieczkę pieszą do Tenczynka, Sokół w Orłowej (18 druhów) na Beskid.

Nadto wydano do Towarzystw zachętę, aby celem rozbudzenia zamiłowania przyrody i kraju ojczystego uprawiały i organizowały wycieczki i turystykę tak w lecie jak i w zimie, a co powinno być szczególniejszem zadaniem Gniazd podhalskich i podkarpackich.

Wspólnych zjazdów sokolich, po kilka i kilkanaście Gniazd — z okazyi różnych uroczystości i festynów zorganizowano lub zezwolono 22 — z tych 13 na Śląsku — oraz 2 większe Zjazdy z powodu otwarcia nowych sokolni dn. 16/8 w Nowym Targu z udziałem 15 Gniazd, 100 druhów mundurowych, 50 do ćwiczeń wolnych, 12 pań — i dn. 27/9 w Jaworznie z udziałem 9 Gniazd, 132 mundur. i 34 do ćwicz. woln.

W pogrzebie ś. p. Dr Stycznia, byłego prezesa Sokoła krakowskiego wzięły udział 3 Gniazda z 90 umundurowanymi druhami — zaś ś. p. hr. A. Potockiego 5 Gniazd z 72 druhami.

Łączność naszą poza Okręgiem lub z innemi Towarzystwami zaznaczyliśmy przy ważniejszych sposobnościach, a były takiemi: Zlot żup czesko-morawskich w Prościejowie w dn. 15 i 16/8, dokąd wysłało 7 Gniąd naszych 16 delegatów.

W Zlocie wschodnich Okręgów Sokolstwa wielkopolskiego w dn. 16/8 w Oświęcimiu nie mogliśmy wziąć oficyalnego udziału, bo spotkanie się z nami uważałyby władze pruskie za „spiski polityczne“, ograniczylśimy się więc tylko na uczestnictwie biernem, jako widzowie, a Gniazdo oświęcimskie w roli pomocniczej gospodarskiej. Kilka Gniazd śląskich brało udział w poświęceniu sztandaru młodzieży rękodzielniczej w Cieszynie i podczas otwarcia szkoły polskiej w Dziećmorowicach.

Gwoździe do sztandarów z życzeniami wysłano do Sokołów w Chodorowie, Dąbrowej, Haliczu i Winnikach — oraz życzenia na 20-letni jubileusz Sokoła w Stryju.

Wreszcie na Zlot doraźny Okręgu III. w Tarnobrzegu dn. 7/6 udawał się jako nasz delegat i sprawozdawca d. E. Kubalski.

Sokolstwo polskie z tamtych dwóch zaborów jest dla naszego granicznego Okręgu potrzebą i celem bratniego spółżycia — o ile to możliwe w warunkach, gdy jedno z nich ściga ustawicznie żandarm niemiecki, a drugie rozwiązane.

Sposobność widzenia się z druhami Wielkopolskimi mieliśmy w Krakowie w dn. 15-17/8

podczas zwiedzania pamiątek miasta, w którym to pobycie starał się im być pomocnym Sokół krakowski. Tenże przyjmował również u siebie podczas uroczystości 3 Maja — i następnie na popise gimnastycznym 14/6 druhów z Zagłębia dąbrowskiego, a w dn. 7/5 miał sposobność zetknięcia się z Towarzystwem śpiewackiem „Duda“ z Warszawy. Najbliźsi i tak już z nami zżyci druhowie z Zagłębia dąbr., że ich nie uważamy za gości — lecz za swoje drużyny, bez których żaden ważniejszy przejaw w życiu Okręgu nie obchodzi się, odwiedzali również wśród swoich pieszych wycieczek Gniazda nasze w Makowie i Sierszy, oraz obesłali licznie uroczystości sokole w Jaworznie i Nowym Targu. Odwdzięczając się też raz tylko, dla znanych przeszkód przebywania granicy, odwiedziliśmy braci naszych w Sosnowcu, wybierając się do nich w 21 druhów z 4 Gniazd, oficyalnie z viceprezesem i naczelnikiem okręg. a doznana tam gościnność i wysoki nastrój chwili, jaki umieli nadać zebraniu gospodarze, pozostawiły uczestnikom najmilsze wspomnienie.

Odnośnie do polecenia ostatniego Zjazdu Wydział odpisywał potrzebniejszym Gniazdom wkładki okręgowe, jak Mogile i Wiedniowi za lata 1907 i 1908, Janowicom za r. 1908. Dla Lutyni zaproponował Wydział w Związku zniżenie wkładek wedle normy Gniazd włośc., a dla Wiednia udzielenie zapomogi.

Zarówno Związek jak i Okręg mogą spełniać swe zadanie tylko przy tych niewielkich środkach, jakie im zapewniają wkładki Towarzystw. Wciąż jednak poczucie ich i zrozumienie tego obowiązku jest słabe. Mimo kilkakrotnych próśb i wezwań Wydziału, zaległości wkładek

do Związku i Okręgu wzrastają, a ostatnie zestawienie ich (*Przewodnik gimnast.* za wrzesień 1909), porównując z innymi Okręgami, rzuca na Towarzystwa naszego Okręgu bardzo smutne światło. Wydział Okręgu wzywa usilnie Towarzystwa, aby ten stan rzeczy starały się poprawić, a to tembardziej, ile że działalność Okręgu naszego w innych względach była do tej pory bez zarzutu, czego wyrazem było uznanie wypowiedziane przez Wydział Związku na posiedzeniu 6/12 1909.

Kończąc tę część sprawozdania naszego, zaznaczamy z uczuciem wielkiej radości, że życzenie nasze wspólne, aby najbliższy Zlot związkowy odbył się w Krakowie, zostało spełnione — i to tem świetniej, ile że złączony on został z wielką uroczystością dziejowej rocznicy Grunwaldzkiej.

Wniosek Sokoła krakowskiego, poparty gorliwie przez druhów z innych Towarzystw Okręgu uzyskał na ostatnim ogólnym Zjeździe delegatów we Lwowie prawie jednomyślną i z takim zapałem powziętą uchwałę, że objaw ten chcemy poczytać także jako pewien dowód ufności w siłę i sprawność naszego Okręgu i jego centrum Krakowa.

Tem większy obowiązek mamy przygotować się do tego Zlotu; trzeba nam stanąć w imponującej liczbie i jakości, bo tego od nas i ogół Sokolstwa i własna godność wymaga. Nadzieję ziszczenia tych nadziei pokłada Wydział Okręgu I. w swoich Towarzystwach, których karności i służbistości niejednokrotnie doświadczał, a których w wyższym jeszcze stopniu na ten Zlot oczekuje.

Dział gimnastyczny.

Przed rozpoczęciem sprawozdania z czynności okręgowego Grona nauczycielskiego uważamy za swój obowiązek poświęcić choćby słów kilka Temu, kto był duszą wszystkich Gron nauczycielskich w tej dzielnicy Polski.

Mamy tu na myśli ś. p. Antoniego Durskiego, który po blizko 30-letniej pracy jako naczelnik „Macierzy“ lwowskiej i pierwszy Naczelnik Związku Sokolstwa Polskiego pod zaborem austryackim, zmarł w dniu 6 listopada 1908 r.

Niech pamięć Jego będzie przykładem dla nas wszystkich i uczy nas jak można życie całe poświęcić służbie sokolej.

Dział gimnastyczny spoczywał w rękach okręgowego Grona nauczycielskiego. W skład tegoż Grona wchodzili wszyscy Naczelnicy Gniazd i pięciu członków Grona krakowskiego, którzy wraz z Naczelnikiem tworzyli miejscową Komisyę Grona okręgowego.

Grono ukonstytuowało się następująco: Naczelnikiem Szczęsny Ruciński, I. zastępcą Kazimierz Usiekniewicz z Wadowic, II. zastępcą i sekretarzem Stanisław Michalski z Krakowa, zastępcą sekretarza Wojciech Misiąg.

Do Grona Związkowego należeli z I. Okręgu d. Józef Kozłowski, Edward Kubalski i Szczęsny Ruciński.

Posiedzenie Grona okręgowego odbyło się w dniu 19 września 1908. Ważniejsze wnioski i uchwały zatwierdzone przez Wydział wyszczególnione będą poniżej.

Posiedzenie Naczelników dzielnic odbyło się w dniu 25 marca.

Przedmiotem obrad było bliższe omówienie organizacyi dzielnicowej, szczegółowy program

zjazdów dzielnicowych rozszerzenie zakresu działania dzielnic, poczem nastąpiło praktyczne przeprowadzenie wzoru ćwiczeń, przyjętych na zjazdy według projektu Komisyi miejscowej.

Nowy podział Okręgu na Dzielnice, oraz krótki regulamin przedstawia się następujęco:

Podział Okręgu I. na dzielnice techniczne.

Dzielnica	GNIAZDA	Naczelnik dzielnicy	Zastępca naczelnika
Bocheńska	Bochnia, Dobczyce, Niepołomice, Wieliczka	Adam Timler	Józef Kozłowski
Cieszyńska	Cieszyn, Bogumin, Dąbrowa, Frysztat, Karwina, Lutynia niem., Łąki Michałkowice, Orłowa, Wędrynia	Karol Kübel	Jan Wojnar
Krakowska	Kraków, Chrzanów, Jaworzno, Wiedeń	Stan. Michalski	Wojciech Misiąg
Nowotarska	Nowy Targ, Jordanów, Maków, Mszana dolna, Zakopane	Szczęsny Połomski	Winc. Hałka
Podgórska	Podgórze, Bieńczyce, Mogiła, Myślenice, Siersza, Skawina, Trzebinia	Kasper Nowak	Tadeusz Bursztyn
Wadowicka	Wadowice, Andrychów, Kalwarya, Kęty, Sucha, Zator	Kazim. Usieklniewicz	Bogusł. Kuliński
Żywiecka	Żywiec, Biała, Bielsko, Dziedzice, Janowice, Oświęcim	Walenty Jenke	Józef Dychtoń

Cel organizacyi dzielnicowej.

1. Przeprowadzanie lustracyi Gniazd na zlecenie Okręgu. 2. Pomoc w pracach technicznych przy publicznych występach Okręgu. 3. Peryodyczne zjazdy ćwiczebne dzielnicowe Naczelników i Gron nauczycielskich.

Obowiązki Naczelnika dzielnicy i jego zastępcy.

1. Naczelnik (zastępca) przeprowadza lustracyę Gniazd, do dzielnicy należących na wezwanie Wydziału okręgowego, przyczem obowiązuje „Instrukcya lustracyjna" i normy wynagrodzenia przyjęte przez Związek.
2. Zbiera raporty przy publicznych występach Okręgu i doręcza je dokładnie wypełnione Naczelnikowi Okręgowemu.
3. Obejmuje dowództwo drużyny przy występach publicznych według następujących prawideł: Przy występach Okręgu dowództwo całego Okręgu obejmuje Naczelnik okręgowy lub jego zastępca. Poszczególne drużyny prowadzą naczelnicy dzielnicowi, przyczem pierwszeństwo mają ci, których dzielnice stawiły się w większej liczbie. Nadliczbowi naczelnicy dzielnic obejmują plutony. Jeżeli z jednej dzielnicy są dwie lub więcej drużyn, natenczas dowództwo pierwszej obejmuje naczelnik tejże dzielnicy, dowódców dla reszty drużyn wyznacza Naczelnik okręgowy; jeżeli zaś z kilku dzielnic jest tylko jedna drużyna, to prowadzi ją naczelnik tej dzielnicy, która najwięcej druhów dostawiła; inni obejmują plutony. Plutonowych wyznaczają dzielnicowi.

4. Prowadzi ćwiczenia na zjazdach nauczycielskich dzielnicowych według wydanej instrukcyi.
5. Inne czynności techniczne spełnia w miarę zarządzenia Okręgu.
6. W razie przeszkody naczelnika dzielnicowego, powyższe obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

Zjazdy dzielnicowe odbyły się w czterech dzielnicach, a to: Bocheńskiej, Nowotarskiej, Podgórskiej i Wadowickiej.

Według zgodnej opinii Naczelników dzielnic zjazdy te mają doniosłe znaczenie dla rozwoju gimnastyki i wyrobienia sił nauczycielskich, należy przeto usilnie dążyć do trwałego ich utrzymania.

Zamiar rozszerzenia działalności dzielnic przez wprowadzenie Złotów dzielnicowych, dopiero w roku przyszłym wprowadzony zostanie w czyn poraz pierwszy w dzielnicy Cieszyńskiej.

W końcu nadmienić wypada, że organizacya dzielnicowa wprowadzona została na wzór naszego Okręgu także w innych Okręgach Sokolich a obecnie zatwierdził ją i polecił Związek.

Okręgowy kurs nauczycielski urządzony przeważnie dla Gniazd śląskich odbył się w Cieszynie od 12 do 17 kwietnia przy udziale 17 druhów z 12 Gniazd pod kierunkiem Kazimierza Usiekniewicza. Sprawozdanie pomieszczone było w *„Przewodniku gimnast.“*

Drugi kurs nauczycielski odbył się w Krakowie w czasie ód 28 do 31 grudnia przy udziale 22 druhów z 16 Gniazd, pod kierunkiem druha Rucińskiego. W program kursu weszła również nauka strzelania. Sprawozdanie ogłoszone drukiem w Nr 2. *„Przeglądu gimn.“* uwalnia nas od szczegółowego sprawozdania na tem miejscu.

Sprawy turystyki zostały już omówione w dziale ogólnym.

Ćwiczenia w strzelaniu zalecił Wydział okręgowy jako obowiązkowe ćwiczenia sokole dla wszystkich członków. Kilka Gniazd urządziło strzelnice i rozpoczęło ćwiczenia. Dokładną statystykę tych ćwiczeń podamy w roku przyszłym.

Sport zimowy, jak jazda na saneczkach, wilkach i łyżwach, zalecona przez Okręg weszła w życie w kilku Gniazdach przy licznym udziale uczestników.

Wogóle zainicyowany ruch w kierunku ćwiczeń sportowych zaczyna się pomyślnie rozwijać i jest wszelką nadzieja, że ruch ten przyjmie się w Sokolstwie i przyczyni się do ożywienia i rozwoju ćwiczeń sokolich.

Działalność Towarzystw.

Wyraziliśmy w roku zeszłym zadowolenie z postępu, jaki się objawił ze strony Towarzystw co do przedkładania rocznych sprawozdań. Niestety, zamiast iść naprzód, cofamy się znów do dawnej niedbałości, bo tak tylko nazwać możemy fakt niewypełniania obowiązku. Otrzymaliśmy je zaledwie od 15 Gniazd na 42!

Czyż wobec tego może Okręg lub Związek mieć należytą świadomość ruchu swoich Towarzystw?

Na podstawie ogólnej znajomości czynności i rozwoju Gniazd naszych, możemy stwierdzić, że ruch jest prawidłowy, a rażącego zastoju nie zauważono w żadnem Towarzystwie, że każde stara się utrzymać na należytym poziomie.

Z przyjemnością podnosimy wybitny rozrost Sokoła w Jaworznie, jaki objawił się w pomnożeniu liczby członków (217 — tak, że jest teraz

3-ciem z rzędu w Okręgu), wybudowaniu własnego gmachu, uposażeniu tegoż w przyrządy, licznych ćwiczeniach i pilnym udziale we wszystkich wspólnych zjazdach.

Znaczniejsze pomnożenie liczby członków nastąpiło też w Cieszynie, Makowie, Sierszy, Wiedniu i Zakopanem. Z prawdziwem uznaniem jesteśmy dla Sokoła w Zakopanem, który zawczasu myśli o przyszłorocznym Zlocie Grunwaldzkim i odłożył już teraz pokaźną sumę 500 K. na koszta uczestnictwa w nim. Niemniej starał się przeprowadzić pewien przymus w ćwiczeniach i mustrze, nie mógł tego jednak ująć w należytą formę. Doprowadzenie tej myśli do skutku powinno być ideałem naszym — niestety, musimy wyznać, że usiłowania pojedyncze i to w ramach obecnego ustroju Sokolstwa są trudne. Podobną próbę przedsiębrał przed 2 laty Sokół krakowski przez utworzenie osobnej organizacyi dla członków mundurowych — a także na ogólnych Zjazdach delegatów odzywały się w tym kierunku głosy. Jesteśmy przeświadczeni, że w kwestyi tej musi wprzód nastąpić pewna rewizya pojęć o celach Sokolstwa i uznanie potrzeby odpowiedniej do nich organizacyi, a wówczas i obowiązki członków jasno i dobitnie można będzie zakreślić.

Porozumienie zaś takie niewątpliwie o ileż byłoby łatwiejsze i skuteczniejsze, gdyby wyszło od organu, który jest i łącznikiem i wyrazicielem ogółu Sokolstwa — od Związku!

Zaznaczyć dalej wypada, że także i na innem polu naszego działania — w urządzaniu obchodów narodowych — starały się niektóre Towarzystwa, jak Kraków, Siersza, Zakopane, iść szerzej, a to nadając im cechę obchodów nie dla publiczności — jak to dotychczas zazwyczaj

bywało — koncertowej, ale z zainteresowaniem i udziałem ogółu.

Sokół w Michałkowicach wreszcie podniósł chwalebną myśl jednolitego stroju dla dziatwy sokolej (uczniów prywatnych), która to sprawa będzie rozważana na najbliższem posiedzeniu Grona naucz. okręg.

Z końcem r. 1908 należały do Okręgu I. Gniazda:

Andrychów, Biała, Bielsk, Bieńczyce, Bochnia, Bogumin-dworzec, Chrzanów, Cieszyn, Dąbrowa, Dobczyce, Dziedzice, Frysztat, Janowice, Jaworzno, Jordanów, Kalwarya, Karwina, Kęty, Kraków, Lutynia niemiecka, Łąki, Maków, Michałkowice, Mogiła, Mszana dolna, Myślenice, Niepołomice, Nowy-Targ, Orłowa, Oświęcim, Podgórze, Siersza wodna, Skawina, Sucha, Trzebinia, Wadowice, Wędrynia, Wiedeń, Wieliczka, Zakopane, Zator, Żywiec — razem 42.

W roku 1909 powstały nowe Towarzystwa w Polskiej Ostrawie i Trzyńcu, a filia w Skrzeczoniu przeistoczyła się w samodzielne Gniazdo.

Stan Okręgu I.

z końcem roku 1908 przedstawia się następująco:

Towarzystw.	42
Członków w ogóle	4643
Członków mundurowych	965
Druhów ćwiczących	1128
Pań ćwiczących	116
Członków Gron nauczycielskich	100
Popisów gimnastycznych publicznych . .	73

Naczelników z egzaminem 10
Uczniów prywatnych. 405
Uczenic „ 327

(W r. 1907 było Towarzystw 40, Członków w ogóle 4400, Członków mundurowych 908, Druhów ćwiczących 1134).

Szkół publicznych, pobierających naukę gimnastyki w Sokole 32, a to szkół średnich męskich 11 (1571 uczniów), żeńskich 2 (85 uczenic), wydziałowych męskich 7 (653 uczniów), żeńskich 8 (326 uczenic), ludowych męskich 15 (2224 uczniów), żeńskich 4 (438 uczenic).

Oddziały: 12 kolarskich, 1 wioślarski, 3 strzeleckie, 6 muzycznych (w tem jedna orkiestra mundurowa), 2 łyżwiarskie, 16 chórów, 3 szermiercze, 22 kółek amatorskich, 4 czytelnie, 3 kręgielnie, 1 strażacki, 2 tenisowe.

Obchodów narodowych urządzono we wszystkich Gniazdach 97, Zebrań towarzyskich 218. Budynków własnych jest 14, Boisk 11, Sztandarów 10. Czysty majątek wszystkich Towarzystw w Okręgu K. 457.792·73.

Czołem!

W Krakowie, we wrześniu 1909 r.

Stanisław Szaynowski, Sekretarz.

Władysław Turski, Prezes..

ZESTAWIENIE KASOWE ZA ROK 1908.

L.	PRZYCHÓD	K.	h.	L.	ROZCHÓD	K.	h.
1.	Pozostałość kasowa z dnia 31/12 1907 r.	556	57	1.	Pomoc pisarska	60	—
				2.	Wydatki kancelar., portorya itd.	218	67
2.	Kęty za kuryera kolarskiego . .	4	—	3.	Druki i powiel. odezw, okóln. itd.	422	58
3.	Wkładki 26 Gniazd	963	70	4.	Koszta podróży na posiedzenia Wydziału, lustracye i delegacye .	218	67
				5.	Koszta podróży i dyety Naczelników dzielnicowych w dn. 25/3	117	—
				6.	Koszta kursu okręg. w Cieszynie	51	—
				7.	Dyety kuryerom kolarskim do Andrychowa i Chrzanowa. . . .	8	—
				8.	Datek przy poświęceniu kamienia węgielnego w Makowie . . .	10	—
				9.	Prenumerata teblic gimn. dla Łąk	6	—
					Razem . . .	1111	92
					Gotówka w dniu 31/12 1908 r. .	412	35
	Razem . . .	1524	27		Razem . . .	1524	27

Ogólne wkłndki 37 Gniazd wynoszą	1264·35 K.
Zaległości z lat poprzednich . .	156·45 „
Ogólna należytość.	1420·80 K.
Na to zapłaciło 26 Gniazd. . .	963·70 „
Pozostaje zaległość na r. 1909 .	457·10 K.

Kraków, we wrześniu 1909.

Gustaw Christ, skarbnik.

Komisya rewizyjna sprawdziła powyższy rachunek wraz z dowodami, jakoteż stan kasy i zgodność potwierdza.

Sz. Droszcz, *J. Serafin*, *A. Semetkowski*.

WSKAZÓWKI KOLEJOWE.

WYJAZD.

	godz.	min.
1. Z Krakowa (na Dziedzice pociąg posp.) w niedzielę rano	3	58
z Dziedzic	6	58
z Bielska	7	45
(lub w sobotę wiecz. z Krakowa .	8	—
na Kalwaryę do Wadowic, gdzie trzeba zanocować; w tym wypadku należy zawiadomić Sokół w Wadowicach celem przygotowania kwater)		
2. Ze Suchej w niedzielę rano . .	5	38
przez Kalwaryę	6	38
3. Z Żywca rano na Bielsk . . .	5	20
4. Z Cieszyna rano na Bielsk . .	5	27

POWRÓT.

1. Z Kęt w niedzielę wieczorem . .	5	13
w Bielsku	6	04
w Żywcu	8	46
w Dziedzicach	6	28
w Cieszynie	9	50
w Krakowie	9	58
2. Z Kęt w niedzielę wieczorem . .	6	18
w Wadowicach	7	40
w Kalwaryi	9	10
w Suchej	10	18
w Krakowie	11	—